

krivica delala sirotam, ako bi se le njihovi denarji morali po najnižih obrestih nalagati, in to na njihovo škodo, a zemljiščinim posestnikom na korist. Dosedanje postave o odrtii tudi niso bile v stanu ubraniti, da se zemljiščini posestniki ne bi bili preveč zadolžili; svobodni kapital pa bi bil rešil marsiktero posestvo.

Pa kaj še pravijo oni, ki so protivni svobodnim obrestim? Bojé se, da se ne bi odpovedala vsa posojila, ki so naložena na zemljiščih. Ta strah obhaja le nje, ki ne vedó, kaj je kapital. Kdor pa to vé, temu je znano, da kapital ne sme ne za trenutek brez koristi biti, sicer se zmanjšuje; kapital mora neprenehoma donášati obresti, ako hočemo ohraniti ali pomnožiti ga. Zato kapitalisti ne posojujejo, kadar se jim ne obetajo primerne obresti ali kadar se jim nevarno zdi posojilo. Čem več kapitala bode odpovedanega, tem več se ga bode obrnilo na drugo pot, na pr. na zastavna ali državna dolžna pisma. Ta pisma se bodo pa v tem primerljivi podražila, toraj niže obresti donášala; ko se pa njihovi obresti od 8—9 odstotkov znižajo na 6—7, gotovo bodo kapitalisti nehali svoj denar nakladati na papir, iskali bodo zemljišč (gruntov), in to tem bolj, ker se jim bodo tudi ondi obetale enake obresti. Ko pa bode denarja na ponudbo, v tem hipu bodo obresti padle na sedanjo stopnjo, kajti znano je, da je že zdaj jako malo denarja le s petimi odstotki. Tudi nikar ne prezirajmo, da so minuli tisti časi, ko se je denar vtikal v kako nepremišljeno početje in ko so se trgali za državna dolžna pisma. Kdor ima nenaložen denar, ta si išče varnega mesta, in če najde zemljiščinega posestnika, pri katerem brez skrivnih potov svoj denar naloží s 6 ali 7 odstotki, gotovo mu bode posodil. Tako tedaj zemljiščinim posestnikom ne bode manjkalo denarja na pósodo, kajti zemljišče je vendar le najboljša zastava. Odkritosrčno tedaj rečemo, da nas ne obhaja strah, da zemljiščini posestniki ne bodo več mogli dobiti posojil.

3. oddelek je pri prvem pogledu sicer nekoliko nejasen; al kdor bolj na tanko prevdarja njegovo jedro, ta bode spoznal, da meri na ono prevaro pri denarnih opravilih, ki je sicer nepoštena, pa vendar nima znamenj prave goljufije.

Ta oddelek bode morda vzrok dal marsikteri zatožbi; vendar pa je napredek v primeri s sedanjo postavo, kajti po njem zatožba ni mogoča, kadar se je odkritosrčna in poštena pogodba — če tudi z najvišimi obrestmi — sklenila s takim človekom, ki je popolnoma svoj gospodar; po sedanjih postavah je bil v pravdo o odrtii lahko zamotan človek, če je tudi še tako pošteno sklenil pogodbo čez 5 ali 6 odstotkov.

7. oddelek postave jasno meri na zakotne zastavnice in tako imenovane opravilne pisarnice, ki gredó na to, da bi prekanile take, ki so v sili, in zlasti nevedneže. Ta oddelek se vjema s postavami skoro vseh nemških držav.

Hvale vredno je to, da ta postava brž dobí svojo veljavo in da se je ognila vseh začasnih ovir, ktere gotovo ne bi bile dosegle svojega namena, zavirale pa bi bile koristni razvitek te postave.

Zato to postavo radi pozdravljamo kot precejšen napredek. Da-si tudi nismo tega prepričanja, da bi kapital bil isto čudodelno sredstvo, kakor o njem misli mnogo ljudi, vendar pa ne tajimo, da je zraven razumnosti in izobraženja najvažnejši pomoček za javni blagostan; zato se trdno nadjamo, da bode svobodni kapital imel dobre nasledke za povzdigo avstrijskega narodnega gospodarstva in državnih denarstvenih zadev. Želeli bi bili le, da, kakor smo že gori rekli, bi nekteri razdelki te postave bili bolj določno in natanko izrečeni, da bi se sodnije same pri razsojevanji pregreškov ne hodile navskriž.

Gospodarske stvari.

Gruntne potrebščine (fundus instructus)

se za davke (fronke) ne smejo rubiti.

V dopisu Slovenčevem od 29. t. m. smo zopet brali žalostno prigodbo iz Kranjskega, da se je gruntnemu posestniku zavolj dolžnih davkov živina na licitandi prodala, in sicer tako po ceni, da je komaj za stroške zalegla; tako je ubogi posestnik zdaj brez živine, pa tudi davka nima plačanega. Škoda, da v dopisu ni povedano, v katerem okraji se je to zgodilo, ker se nam zeló dozdeva, da je spadala ta živina med gruntne potrebščine (fundus instructus), kterih ni smeti za davke rubiti.

Že lanski deželni zbor se je krepko pognal za to, in ministerstvu prošnjo podal, naj se ne rubijo gruntne potrebščine, med ktere se šteje: delavna, pa tudi tista molzna in klavna živina, brez ktere hiša in družina ne more obstati; potem klaja za tako živino, potem žito za živež družini in za seme; potem vse gruntno potrebno orodje, postavimo: vozovi, plugi, brane itd. Zakaj če se kmetu to vzame, s čem bo zemljo obdeloval, sebe in družino redil, in prihodnje davke opravljal?

Na to prošnjo deželnega zbora je prišel od c. k. ministerstva odgovor: Da gruntne potrebščine rubiti je že od nekdej prepovedano; in da je spet iz novega ukazano vsem gosposkam, da gruntnih potrebščin po nobeni ceni ne smejo pod rubežen za davke jemati, in da bo vsakteri uradnik (piomtar), ki se zoper ta ukaz pregreši, ostro kaznovan.

Ta ukaz visocega ministerstva je neizrečeno velika polajšava vsem gruntnim posestnikom, zato ker se po cesarski zapovedi od 31. decembra 1864. leta imajo konec vsacega leta davki odpisati vsem tistim, kteri jih zavolj preobloženja ali družih stisk, ki jih med letom zadenejo, do konca leta niso mogli opraviti.

Zatoraj, kmetje, varujte si svoje gruntne potrebščine. Ako bi vam jih kdo zarubil, pritožite se pri gosposki, in sicer najpred pri okrajni ali kantonski; če bi tam ne pomagalo, pa pri višji vladi v Ljubljani.

Pri vas samih zdaj stoji, da si ohranite gruntne potrebščine od davkovske rubežni; samo ne bodite nemarni, ampak rabite jezik in noge, kadar je treba.

Vsi naši domorodci so pa vprošeni, naj to važno reč prostim ljudém in posebno vsem tistim razložé, ki „Novic“ ne beró.

Tudi letošnji deželni zbor kranjski se je oglasil proti napaki, da se gruntne potrebščine zarubljujejo. Zakaj, kdor ne more več iz dohodkov davka plačevati, ampak bi moral v grunt in v gruntne potrebščine seči, ta je preobložen, in prav je, da se mu konec leta ali vés ali saj nekaj davka odpiše. S.

O hasnosti mavca.

Slišal sem že marsikterega gospodarja rêči, da mavec (gips) ne hasne detelji. Naj to zmoto razjasnim.

Jez sam rečem, da so nekteri preveč vpili o gipsu, posebno v začetku; da! mnogi so celó dokazati hotli, da mavec pri detelji namestuje vés gnoj. Al kmalu so umni kmetovavci, ki so umeli kmetijsko kemijo, bolj na tanko preiskovali lastnost mavčevo. Dokazali so, da mavec le nekterim rastlinam, in posebno detelji hasne, in da še to-le v posebnih okoliščinah. Zopet drugi kemikarji so pisali o gipsu, da njegova korist obstaja le v lastnosti, da v kemičnem oziru tvarine mineralične sploh kemično veže. Al drugi kemikarji so hotli dokazati, da gips podpira in gojí gnjilino organskih tvarin v zemlji, in tako boljša rast rastlinam. Tem nasproti je